

Bài báo nghiên cứu GIÁO DỤC NỘI DUNG CHỦ NGHĨA YÊU NƯỚC CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Nguyễn Linh Phong

Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

Tác giả liên hệ: Nguyễn Linh Phong – Email: phongnl@hcmue.edu.vn

Ngày nhận bài: 04-10-2024; ngày nhận bài sửa: 29-12-2024; ngày duyệt đăng: 01-02-2025

TÓM TẮT

Bài viết này khảo sát thực trạng giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho sinh viên (SV) tại các trường đại học ở Thành phố Hồ Chí Minh (TPHCM). Sử dụng bảng hỏi với 350 SV và phân tích các tài liệu liên quan, kết quả nghiên cứu cho thấy SV có nhận thức tốt về tầm quan trọng của chủ nghĩa yêu nước. Các hình thức giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước hiệu quả nhất là thông qua sinh hoạt chính trị, tư tưởng và hoạt động phong trào. Bài viết chỉ ra những hạn chế trong nhận thức của một số SV về chủ nghĩa yêu nước, cũng như hiệu quả chưa cao của một số hình thức giáo dục; từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV, bao gồm: đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy; tăng cường tổ chức hoạt động trải nghiệm thực tế; ứng dụng công nghệ thông tin trong giáo dục; đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục; và tăng cường phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội.

Từ khóa: giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước; chủ nghĩa yêu nước; giáo dục đại học

1. Đặt vấn đề

Chủ nghĩa yêu nước là một giá trị tinh thần cốt lõi, là động lực mạnh mẽ thúc đẩy sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong bối cảnh mới với nhiều thời cơ và thách thức, việc giáo dục các nội dung chủ nghĩa yêu nước cho thế hệ trẻ, đặc biệt là SV, trở nên vô cùng quan trọng. Quan điểm này được nhấn mạnh trong Nghị quyết Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam: “Động lực và nguồn lực phát triển quan trọng của đất nước là khơi dậy mạnh mẽ tinh thần yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc” (National Congress of Vietnamese Communist Party, 2021).

Nhiều nghiên cứu trong và ngoài nước đã góp phần khẳng định vai trò quan trọng của giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước đối với thế hệ trẻ. Điển hình là nghiên cứu của Hebert & Kertz-Welzel (2016) về “Giáo dục lòng yêu nước và chủ nghĩa dân tộc trong môn âm nhạc”, trong đó tác giả khẳng định rằng giáo dục lòng yêu nước là một phần không thể thiếu của giáo dục công dân, giúp thế hệ trẻ hiểu rõ hơn về bản sắc dân tộc và có ý thức trách nhiệm trong xây dựng và bảo vệ đất nước (Hebert & Kertz-Welzel, 2016). Tại Việt Nam,

Cite this article as: Nguyen Linh Phong (2025). Educating patriotism among university students in Ho Chi Minh City. *Ho Chi Minh City University of Education Journal of Science*, 22(2), 297-306.

Ban Tuyên giáo Trung ương (2018) cũng đã phân tích sâu sắc về nội dung, ý nghĩa và vai trò của chủ nghĩa yêu nước trong tài liệu “Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam”, đồng thời khẳng định tầm quan trọng của việc giáo dục chủ nghĩa yêu nước cho thế hệ trẻ (Central Department of Propaganda and Education, 2018). Các nghiên cứu này đã chỉ ra những nội dung, hình thức và phương pháp giáo dục chủ nghĩa yêu nước phù hợp với từng đối tượng và giai đoạn lịch sử cụ thể. Tuy nhiên, thực tiễn giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV tại các cơ sở giáo dục ở TPHCM vẫn chưa được nghiên cứu một cách toàn diện.

Với đối tượng nghiên cứu là SV các trường đại học ở TPHCM, bài viết này nhằm khảo sát thực trạng giáo dục các nội dung của chủ nghĩa yêu nước cho SV tại các cơ sở giáo dục đại học trong khu vực. Mục tiêu là làm sáng tỏ những vấn đề liên quan đến nhận thức, thái độ và hành vi của SV về chủ nghĩa yêu nước; đồng thời, phân tích và đánh giá các hình thức và phương pháp giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước đang được áp dụng. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp luận: Nghiên cứu này dựa trên nền tảng phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử để phân tích, đánh giá thực trạng giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV tại các trường đại học ở TPHCM. Nghiên cứu sử dụng kết hợp các lý thuyết, quan điểm về giáo dục, chủ nghĩa yêu nước, kết hợp với các phương pháp nghiên cứu khoa học xã hội như khảo sát, phân tích tài liệu nhằm thu thập, xử lý và phân tích dữ liệu một cách khách quan, khoa học, từ đó đưa ra những kết luận và kiến nghị phù hợp.

Phương pháp thu thập dữ liệu: Sử dụng hai phương pháp chính để thu thập dữ liệu.

- **Khảo sát bằng bảng hỏi:** Phương pháp này được sử dụng để thu thập thông tin về nhận thức, thái độ, hành vi của SV về chủ nghĩa yêu nước. Bảng hỏi được thiết kế dựa trên nội dung cốt lõi của chủ nghĩa yêu nước, bao gồm các câu hỏi đóng và câu hỏi mở.

- **Phân tích tài liệu:** Phương pháp này được sử dụng để thu thập thông tin về các văn bản pháp luật, chính sách, chương trình, kế hoạch, báo cáo, tài liệu liên quan đến giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV tại các trường đại học.

Phương pháp xử lý và phân tích dữ liệu: Nghiên cứu sử dụng phần mềm SPSS để xử lý dữ liệu từ bảng hỏi khảo sát, tính toán các chỉ số thống kê mô tả như tần suất, phần trăm, trung bình, độ lệch chuẩn.

2.2. Kết quả nghiên cứu

2.2.1. Khái niệm giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước

Giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước là một vấn đề được quan tâm, nghiên cứu bởi cả các học giả trong và ngoài nước, nhằm định hướng việc bồi dưỡng tinh thần yêu nước cho thế hệ trẻ (European Values Survey, 2012). Trên thế giới, các quốc gia, dù có sự khác biệt nhất định về cách tiếp cận, đều coi trọng việc giáo dục thế hệ trẻ lòng yêu nước, tinh thần dân tộc, đồng thời giáo dục họ tôn trọng sự đa dạng văn hóa, tinh thần hòa bình, hợp tác quốc tế (Patriotism, 2016; Hebert & Kertz-Welzel, 2016; Peters et al., 2008). Nhóm tác giả Hebert & Kertz-Welzel (2016), trong nghiên cứu “Giáo dục lòng yêu nước và chủ nghĩa dân tộc trong môn âm nhạc”, đã khẳng định tầm quan trọng của giáo dục lòng yêu nước như một

phần không thể thiếu của giáo dục công dân, góp phần giúp thế hệ trẻ hiểu rõ bản sắc dân tộc, từ đó nâng cao ý thức trách nhiệm trong việc xây dựng và bảo vệ đất nước. Tuy nhiên, các tác giả cũng nhấn mạnh giáo dục lòng yêu nước cần tránh khuynh hướng dân tộc cực đoan, phải được thực hiện trên cơ sở tôn trọng sự đa dạng văn hóa và tinh thần hòa bình quốc tế (Hebert & Kertz-Welzel, 2016; Huntington, 1996).

Tại Việt Nam, các tác giả đều coi giáo dục chủ nghĩa yêu nước nói chung hay giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước là một quá trình tác động có hệ thống, có mục đích để hình thành, củng cố và phát huy tinh thần yêu nước, ý thức trách nhiệm và nghĩa vụ của mỗi người đối với Tổ quốc. Theo Đồng Thị Tuyền: “Giáo dục chủ nghĩa yêu nước là những hoạt động tự giác, tích cực của chủ thể với những mục tiêu, yêu cầu, nội dung và phương pháp cụ thể phù hợp với từng đối tượng nhằm nâng cao nhận thức về lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao trách nhiệm, nghĩa vụ với vận mệnh của Tổ quốc; bồi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước, con người được thể hiện ra ở ý chí quyết tâm vượt qua mọi hi sinh, gian khổ; mang hết sức lực, trí tuệ, tài năng thực hiện thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao, góp phần tích cực nhất vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa” (Dong, 2018, p.43). Cùng quan điểm, Phùng Khắc Đăng đã đề cập giáo dục chủ nghĩa yêu nước như một giải pháp quan trọng để nâng cao sức mạnh chính trị tinh thần của quân đội và nhân dân, góp phần hình thành ý thức trách nhiệm và nghĩa vụ của mỗi người đối với Tổ quốc (Phung, 2007). Tiếp cận theo góc độ chủ thể - đối tượng, tác giả Ngô Xuân Dương khẳng định giáo dục chủ nghĩa là hoạt động có hệ thống, có chủ đích của Đảng, Nhà nước nhằm hình thành những phẩm chất tốt đẹp cho thanh niên, đó là tình yêu, lòng trung thành và ý thức phục vụ Tổ quốc (Ngo, 2019). Tiếp cận theo nội dung giáo dục, có tác giả cho rằng: “Giáo dục chủ nghĩa yêu nước là giáo dục nhận thức, ý thức trách nhiệm của mỗi người dân trên đất nước Việt Nam về vai trò trách nhiệm của bản thân đối với nền độc lập, tự do của Tổ quốc, nhằm bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia và lãnh thổ trên đất nước Việt Nam. Giáo dục chủ nghĩa yêu nước cũng là nội dung cốt lõi trong giáo dục - đào tạo thẩm nhuần chủ nghĩa yêu nước chân chính, biến chủ nghĩa yêu nước thành lẽ sống, để có thể phát huy sức mạnh và vai trò của mỗi người vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” (Nguyen et al., 2024, p.136).

Trên cơ sở kế thừa và phát triển những quan điểm nêu trên, theo tác giả *giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước là một quá trình tác động đa chiều, lâu dài và có hệ thống nhằm hình thành, củng cố và bồi dưỡng tinh thần yêu nước trong mỗi con người*. Hoạt động này không chỉ là việc truyền thụ kiến thức mà còn là sự bồi dưỡng tình cảm, rèn luyện ý chí, định hướng hành động yêu nước cho phù hợp với yêu cầu của thời đại. Giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước hướng tới mục tiêu nâng cao nhận thức, bồi dưỡng tình cảm, rèn luyện ý chí và hành động yêu nước, thúc đẩy mỗi người cống hiến cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đồng thời góp phần xây dựng một thế giới hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển.

2.2.2. Các hướng giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước

Giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước được thực hiện theo 5 hướng cốt lõi sau:

Giáo dục lòng tự hào, tự tôn, tự trọng dân tộc sâu sắc: Niềm tự hào về các giá trị chân chính luôn là động lực tinh thần to lớn, kích thích hoạt động thực tiễn của mỗi người. Đảng ta xác định giáo dục lòng tự hào, tự tôn, tự trọng dân tộc là một trong những nội dung

cốt lõi của giáo dục chủ nghĩa yêu nước, nhằm xây dựng cho mỗi người Việt Nam, đặc biệt là thế hệ trẻ, một lòng tự hào dân tộc sâu sắc, biết trân trọng những giá trị truyền thống và phấn đấu vì một tương lai tươi sáng của dân tộc (Central Department of Propaganda and Education, 2018). Nội dung giáo dục lòng tự hào dân tộc cần tập trung vào việc khơi dậy niềm tự hào về đất nước Việt Nam tươi đẹp, non sông hùng vĩ; về truyền thống lịch sử vẻ vang, về dân tộc anh hùng, bất khuất, nhiều lần chiến thắng giặc ngoại xâm; về các anh hùng dân tộc, tấm gương và các anh hùng liệt sĩ đã hi sinh vì Tổ quốc; về nền văn hóa Việt Nam với những giá trị tinh thần bền vững, sức mạnh trường tồn của dân tộc (Central Department of Propaganda and Education, 2018).

Khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, ý chí tự lực, tự cường, thực hiện mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội: Mục tiêu, lí tưởng của Đảng và dân tộc ta là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Trong thời kì mới, hoài bão, khát vọng của mỗi con người Việt Nam cần thấm sâu chủ nghĩa yêu nước, hướng tới việc vươn lên, thực hiện bằng được mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội (National Congress of Vietnamese Communist Party, 2021). Để khơi dậy khát vọng này, cần khẳng định mục tiêu, lí tưởng của Đảng và dân tộc; hun đúc hoài bão, khát vọng vươn lên cho thế hệ trẻ; tạo môi trường thuận lợi để thế hệ trẻ phát triển; và giáo dục ý chí, niềm tin vào sự nghiệp xây dựng đất nước.

Giáo dục tinh thần sẵn sàng làm mọi việc vì dân, vì nước với ý chí nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng: Lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc ta đã chứng minh tinh thần yêu nước, sẵn sàng hi sinh, cống hiến vì Tổ quốc là nguồn sức mạnh to lớn, giúp nhân dân ta vượt qua mọi khó khăn, thử thách (Central Department of Propaganda and Education, 2018). Trong thời kì mới, tinh thần ấy cần được chuyển hóa thành những hành động cụ thể, thiết thực, góp phần xây dựng đất nước giàu mạnh, văn minh, hiện đại, nghĩa tình. Giáo dục tinh thần này cần tập trung vào việc khẳng định ý nghĩa của lao động trong thời bình, giáo dục tinh thần lao động cống hiến, phê phán lối sống ích kỉ, vụ lợi, và khẳng định những biểu hiện cụ thể của chủ nghĩa yêu nước trong thời đại mới.

Giáo dục ý thức kiên quyết, kiên trì đấu tranh với mọi hành động xâm phạm lợi ích của quốc gia, dân tộc: Truyền thống kiên cường, bất khuất của dân tộc ta thể hiện rõ nét qua lịch sử đấu tranh chống ngoại xâm, là bài học quý báu cho thế hệ trẻ hôm nay trong việc bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc (Central Department of Propaganda and Education, 2018; National Congress of Vietnamese Communist Party, 2021). Để thực hiện được nhiệm vụ này, cần trang bị cho SV kiến thức để nhận diện, cảnh giác với các âm mưu xâm phạm lợi ích quốc gia, dân tộc dưới các hình thức mới, tinh vi như an ninh phi truyền thống, “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ, xâm lấn văn hóa, tấn công mạng. Đồng thời, giáo dục ý thức đấu tranh kiên quyết, kiên trì, mở rộng phạm vi đấu tranh không chỉ chống ngoại xâm, mà còn là đấu tranh chống các biểu hiện tiêu cực trong nội bộ, như tham nhũng, lãng phí, quan liêu.

Giáo dục chủ nghĩa yêu nước chân chính gắn với chủ nghĩa quốc tế trong sáng: Cách mạng Việt Nam là một bộ phận của cách mạng thế giới. Mỗi thắng lợi của cách

mạng Việt Nam đều có sự đóng góp của quốc tế, đồng thời mỗi thắng lợi của Việt Nam cũng là đóng góp cho phong trào cách mạng thế giới (Ban Tuyên giáo Trung ương, 2018). Giáo dục nội dung này cần khẳng định mối liên hệ giữa cách mạng Việt Nam với cách mạng thế giới; phân tích đường lối đối ngoại nhất quán của Đảng và Nhà nước, nhấn mạnh vai trò của hội nhập quốc tế; và phân tích mối quan hệ giữa trách nhiệm dân tộc và nghĩa vụ quốc tế, khẳng định tinh thần đoàn kết, hữu nghị, hợp tác với nhân dân các nước trên thế giới vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội.

2.2.3. Hình thức, phương pháp giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước

Giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước là một quá trình tác động lên nhận thức, tình cảm và hành vi của con người nhằm bồi dưỡng, củng cố và phát triển tinh thần yêu nước. Để đạt hiệu quả cao, cần kết hợp đa dạng các hình thức và phương pháp giáo dục. Có thể thấy, giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV hiện nay được thực hiện thông qua nhiều hình thức, bao gồm cả chương trình chính khóa lẫn các hoạt động ngoại khóa.

Trong chương trình chính khóa, việc lồng ghép nội dung yêu nước vào các môn học như lịch sử, văn hóa, đạo đức... là cách tiếp cận phổ biến. Hình thức này có ưu điểm là trang bị kiến thức nền tảng, có hệ thống, dễ kiểm soát, đánh giá. Tuy nhiên, nếu nội dung và phương pháp nặng tính lý thuyết, dễ gây nhàm chán, thụ động cho SV. Nghiên cứu của Trần Ngọc Thanh (2023) đã chỉ ra rằng cần phải đổi mới phương pháp giảng dạy để tránh nhàm chán, tạo hứng thú cho người học. Bên cạnh đó, các hoạt động sinh hoạt chính trị, tư tưởng cũng đóng vai trò quan trọng. Thông qua các buổi sinh hoạt chi bộ, Đảng, Đoàn, Hội; học tập nghị quyết, chính sách của Đảng và Nhà nước; các buổi tọa đàm, hội thảo chuyên đề..., SV được cập nhật thông tin, vấn đề thời sự, nâng cao nhận thức về chủ nghĩa yêu nước. Cần chú trọng đến sự sáng tạo, hấp dẫn để tránh hình thức. Nghiên cứu của Nguyễn Hùng Oanh (2023) cho thấy các hoạt động sinh hoạt chính trị, tư tưởng có vai trò quan trọng trong giáo dục chủ nghĩa yêu nước, đặc biệt là trong bối cảnh TPHCM năng động và hội nhập, nơi SV tiếp cận với nhiều luồng thông tin, quan điểm khác nhau.

Ngoài ra, giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước còn được thực hiện thông qua các hoạt động phong trào, ngoại khóa và nghiên cứu khoa học. Các hoạt động phong trào như các cuộc thi tìm hiểu về lịch sử, văn hóa dân tộc, các phong trào thi đua, các hoạt động tình nguyện vì cộng đồng... tạo môi trường thực tiễn sinh động, bồi đắp tình cảm, rèn luyện ý chí, hành động yêu nước cho SV. TPHCM có nhiều di tích lịch sử, bảo tàng, các địa chỉ đỏ, là điều kiện thuận lợi để tổ chức các hoạt động trải nghiệm thực tế, giáo dục chủ nghĩa yêu nước cho SV, như Nguyễn Hùng Oanh (2023) đã đề xuất. Các hoạt động ngoại khóa như tham quan các di tích lịch sử, bảo tàng, các buổi giao lưu văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao... cũng góp phần giúp SV có những trải nghiệm thực tế, sinh động, bổ ích, từ đó nâng cao nhận thức và tình cảm yêu nước. TPHCM có nhiều địa điểm tham quan, di tích lịch sử, bảo tàng, các chương trình giao lưu văn hóa, nghệ thuật đặc sắc, là điều kiện thuận lợi để tổ chức các hoạt động này. Cuối cùng, các hoạt động nghiên cứu khoa học, tìm hiểu về lịch sử dân tộc, văn hóa, con người Việt Nam... giúp nâng cao nhận thức, mở rộng hiểu biết, phát triển tư duy phản biện cho SV. TPHCM là trung tâm khoa học công nghệ, nơi tập trung nhiều trường đại học, viện nghiên cứu, các chuyên gia đầu ngành, tạo điều kiện thuận lợi cho SV

tham gia nghiên cứu thực tế, củng cố niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, vào con đường xã hội chủ nghĩa, hun đúc lòng yêu nước, tinh thần tự hào dân tộc.

Về phương pháp, có thể sử dụng phương pháp thuyết trình để truyền đạt kiến thức một cách hệ thống, logic, giúp SV hiểu được những nội dung cơ bản của chủ nghĩa yêu nước. Cần chú trọng kỹ năng, nghiệp vụ sư phạm để tăng cường tương tác với SV. Phương pháp đàm thoại tạo điều kiện cho SV trao đổi, thảo luận, bày tỏ quan điểm, chia sẻ kinh nghiệm về chủ nghĩa yêu nước, từ đó hiểu sâu sắc vấn đề. Phương pháp trực quan sử dụng hình ảnh, video, phim tài liệu để minh họa cho nội dung giáo dục, giúp SV tiếp thu kiến thức một cách sinh động, trực quan, tăng tính hấp dẫn, dễ hiểu, dễ nhớ. Phương pháp nêu gương giới thiệu những tấm gương người tốt, việc tốt, những anh hùng, liệt sĩ đã hi sinh vì Tổ quốc, từ đó khơi dậy niềm tự hào dân tộc, lòng yêu nước cho SV. Phương pháp thực hành, trải nghiệm cho phép SV trực tiếp tham gia vào các hoạt động thực tiễn, trải nghiệm những tình huống thực tế để từ đó rút ra bài học, rèn luyện kỹ năng và củng cố tình cảm yêu nước.

2.2.4. Thực trạng nhận thức của SV về tầm quan trọng của giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước

Căn cứ trên số lượng các trường đại học, quy mô SV tại TPHCM, tác giả chọn mẫu theo nguyên tắc đại diện các ngành đào tạo. Tác giả đã gửi phiếu khảo sát tại các trường: Trường Đại Sư phạm TPHCM, Trường Đại học Sài Gòn, Trường Đại học Văn Lang, Trường Đại học Tôn Đức Thắng, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật TPHCM, Trường Đại học Khoa học Tự nhiên – Đại học Quốc gia TPHCM, tổng thu về được 350 phiếu hợp lệ.

Kết quả khảo sát về nhận thức của SV về tầm quan trọng của giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước, kết quả cho thấy đại đa số SV đều nhận thức rất tốt về tầm quan trọng của việc giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước. Cụ thể, có 98,57% SV đồng ý với ý kiến “Giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV là một hoạt động quan trọng”, chỉ có 1,43% SV không đồng ý. Điều này cho thấy, SV đã nhận thức được vai trò then chốt của chủ nghĩa yêu nước trong sự phát triển của bản thân, cũng như tầm quan trọng của việc giáo dục, bồi dưỡng tinh thần yêu nước trong môi trường đại học.

Bảng 1. Kết quả khảo sát thực trạng nhận thức của SV về tầm quan trọng của giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước

Nội dung	N=350	
	Đồng ý	Không đồng ý
Giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV là một hoạt động quan trọng đối với SV	345 (98,57%)	5 (1,43%)
Nhận thức về nội dung giáo dục chủ nghĩa yêu nước		
a) Tình yêu, lòng tự hào, lòng trung thành với đất nước	339 (96,86%)	11 (3,14%)
b) Tinh thần cống hiến, sẵn sàng hành động, hi sinh vì Tổ quốc	340 (97,14%)	10 (2,86%)
c) Tôn trọng luật pháp, dân chủ, hòa bình, đoàn kết, tự do và bình đẳng	339 (96,86%)	11 (3,14%)
d) Đề cao gia đình, cộng đồng, truyền thống và bản sắc văn hóa dân tộc	339 (96,86%)	11 (3,14%)
e) Tinh thần cần cù, chăm chỉ trong lao động sản xuất, mong muốn xây dựng một đất nước phồn vinh, hòa bình, hữu nghị	335 (95,71%)	15 (4,29%)

Nguồn: Kết quả khảo sát

Kết quả khảo sát cũng cho thấy SV đã hiểu khá rõ về nội dung cốt lõi của chủ nghĩa yêu nước. Hầu hết SV (trên 95%) đều nhận thức đúng về 5 nội dung cốt lõi của chủ nghĩa yêu nước, bao gồm: (1) Tình yêu, lòng tự hào, lòng trung thành với đất nước; (2) Tinh thần cống hiến, sẵn sàng hành động, hi sinh vì Tổ quốc; (3) Tôn trọng luật pháp, dân chủ, hòa bình, đoàn kết, tự do và bình đẳng; (4) Đề cao gia đình, cộng đồng, truyền thống và bản sắc văn hóa dân tộc; và (5) Tinh thần cần cù, chăm chỉ trong lao động sản xuất, mong muốn xây dựng một đất nước phồn vinh, hòa bình, hữu nghị.

Nhìn chung, kết quả khảo sát cho thấy SV đã có nhận thức khá tốt về tầm quan trọng và nội dung của chủ nghĩa yêu nước. Đây là một tín hiệu đáng mừng, cho thấy việc giáo dục chủ nghĩa yêu nước trong nhà trường đã đạt được những kết quả nhất định. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận nhỏ SV chưa có nhận thức đầy đủ về chủ nghĩa yêu nước, đặc biệt là nội dung về tinh thần cần cù, chăm chỉ trong lao động sản xuất, mong muốn xây dựng đất nước. Điều này cho thấy, cần tiếp tục đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác giáo dục chủ nghĩa yêu nước cho SV trong thời gian tới.

2.2.5. Thực trạng về phương pháp và hình thức giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV

Kết quả khảo sát thực trạng về phương pháp và hình thức giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV được thể hiện trong Bảng 2, cho thấy các hình thức, phương pháp giáo dục đều được triển khai tại trường đại học với mức độ hiệu quả tương đối tốt.

Bảng 2. *Kết quả khảo sát thực trạng về phương pháp và hình thức giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV*

Hình thức/phương pháp	Mức độ hiệu quả tại trường đại học (N=350)		
	ĐTB	ĐLC	XH
Hình thức giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV			
1. Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua chương trình chính khóa (các môn học)	3,95	0,71	4
2. Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động sinh hoạt chính trị, tư tưởng	3,99	0,72	1
3. Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động phong trào	3,97	0,70	2
4. Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động ngoại khóa	3,93	0,72	5
5. Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động nghiên cứu khoa học	3,96	0,71	3
Cronbach's Alpha	0,94		
Phương pháp giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV			
a) Phương pháp thuyết trình	3,98	0,71	2
b) Phương pháp đàm thoại	3,98	0,71	2
c) Phương pháp trực quan (hình ảnh, video...)	3,95	0,72	5
d) Phương pháp nêu gương	3,97	0,69	4
e) Phương pháp thực hành, trải nghiệm	3,99	0,72	1
Cronbach's Alpha	0,96		

Nguồn: Kết quả khảo sát

Về hình thức giáo dục, SV đánh giá “Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động sinh hoạt chính trị, tư tưởng” (ĐTB = 3,99) là hình thức hiệu quả nhất. Điều này cho thấy SV đánh giá cao vai trò của các hoạt động sinh hoạt Đảng, Đoàn, Hội; học tập nghị quyết, chính sách; hội thảo khoa học trong việc nâng cao nhận thức, bồi dưỡng tình cảm yêu nước. Tiếp đến là “Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động phong trào” (ĐTB = 3,97) và “Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua chương trình chính khóa (các môn học)” (ĐTB = 3,95), cho thấy SV cũng đánh giá tích cực vai trò của các hình thức này trong giáo dục chủ nghĩa yêu nước. Hai hình thức còn lại là “Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động nghiên cứu khoa học” (ĐTB = 3,96) và “Giáo dục chủ nghĩa yêu nước qua các hoạt động ngoại khóa” (ĐTB = 3,93) cũng được đánh giá là có hiệu quả, tuy nhiên mức độ hiệu quả thấp hơn so với 3 hình thức nêu trên.

Về phương pháp giáo dục, “Phương pháp thực hành, trải nghiệm” (ĐTB = 3,99) được đánh giá là hiệu quả nhất, cho thấy SV mong muốn được tham gia nhiều hơn vào các hoạt động thực tế, trải nghiệm thực tiễn, từ đó bồi đắp tình cảm, rèn luyện ý chí, hành động yêu nước. Tiếp đến là “Phương pháp thuyết trình” và “Phương pháp đàm thoại” (cùng có ĐTB = 3,98), cho thấy SV cũng đánh giá cao vai trò của việc truyền thụ kiến thức lí luận, cũng như việc trao đổi, thảo luận để làm rõ vấn đề, tăng cường hiểu biết về chủ nghĩa yêu nước. “Phương pháp nêu gương” (ĐTB = 3,97) và “Phương pháp trực quan (hình ảnh, video...)” (ĐTB = 3,95) cũng được đánh giá là có hiệu quả, tuy nhiên mức độ hiệu quả thấp hơn so với 3 phương pháp nêu trên. Kết quả phân tích cũng cho thấy hệ số Cronbach’s Alpha của cả hai thang đo về hình thức và phương pháp giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước đều đạt giá trị cao (lần lượt là 0,94 và 0,96), cho thấy các thang đo này đều có độ tin cậy cao.

2.2.6. Đề xuất các giải pháp

Dựa trên cơ sở lí luận và phân tích thực trạng, để nâng cao hiệu quả giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV, tác giả đề xuất triển khai đồng bộ các giải pháp. Trong đó, cần tập trung vào: (1) đổi mới nội dung, chương trình và phương pháp giảng dạy; (2) tăng cường tổ chức các hoạt động trải nghiệm thực tế; (3) ứng dụng công nghệ thông tin trong giáo dục; (4) đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục; (5) tăng cường sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội.

Những giải pháp này không chỉ mang tính lí thuyết mà còn đòi hỏi sự đổi mới và sáng tạo trong cách tiếp cận, đặc biệt trong bối cảnh công nghệ hiện đại ngày càng phát triển. Để thực hiện điều đó, việc ứng dụng các công nghệ tiên tiến sẽ giúp nâng cao trải nghiệm học tập và giáo dục SV về chủ nghĩa yêu nước một cách sâu sắc và hiệu quả hơn. Cụ thể, có thể xây dựng “Bảo tàng ảo” về lịch sử và chủ nghĩa yêu nước, ứng dụng công nghệ thực tế ảo (VR) và thực tế tăng cường (AR) để tạo ra không gian tương tác sống động, giúp SV “tham quan” các di tích lịch sử và “trò chuyện” với các nhân vật lịch sử ngay tại nhà.

Bên cạnh đó, việc thiết kế các “trò chơi nhập vai” về chủ nghĩa yêu nước, nơi SV hóa thân thành các nhân vật lịch sử, tham gia vào các sự kiện quan trọng sẽ giúp họ hiểu rõ hơn về lịch sử và hun đúc lòng yêu nước. Ngoài ra, cần tổ chức các “Hội thảo trực tuyến” với sự tham gia của nhân chứng lịch sử, chuyên gia và người nổi tiếng để chia sẻ quan điểm và

truyền cảm hứng cho SV. Đồng thời, phát động các “Cuộc thi sáng tạo nội dung số” về chủ nghĩa yêu nước, khuyến khích SV tạo ra các video, phim ngắn, tranh vẽ nhằm lan tỏa thông điệp yêu nước. Cuối cùng, việc xây dựng “Cộng đồng học tập trực tuyến” sẽ tạo nền tảng để SV kết nối, trao đổi và học tập lẫn nhau về chủ nghĩa yêu nước.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy SV các trường đại học tại TPHCM có nhận thức tốt về tầm quan trọng của chủ nghĩa yêu nước. Các hình thức giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước được đánh giá là hiệu quả nhất gồm có sinh hoạt chính trị, tư tưởng và các hoạt động phong trào. Tuy nhiên, nghiên cứu cũng đã chỉ ra một số tồn tại, bao gồm hạn chế trong nhận thức của một số SV về tinh thần cống hiến và lao động. Ngoài ra, hiệu quả của một số hình thức giáo dục như hoạt động ngoại khóa và nghiên cứu khoa học vẫn chưa đạt được kết quả mong đợi. Tác giả nhận thấy cần thiết phải tăng cường công tác giáo dục nội dung chủ nghĩa yêu nước cho SV đại học tại TPHCM. Cụ thể, cần đổi mới nội dung, chương trình và phương pháp giảng dạy sao cho tinh giản, cập nhật và thu hút hơn. Bên cạnh đó, cần tăng cường tổ chức các hoạt động trải nghiệm thực tế, ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy, đẩy mạnh công tác tuyên truyền và khuyến khích sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội. Đặc biệt, việc giáo dục tinh thần lao động và cống hiến, cũng như khơi dậy khát vọng xây dựng đất nước phồn vinh ở SV là vô cùng quan trọng.

❖ **Tuyên bố về quyền lợi:** Tác giả xác nhận hoàn toàn không có xung đột về quyền lợi.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Central Department of Propaganda and Education. (2018). *Chu nghĩa yêu nước Việt Nam [Vietnamese patriotism]*. Truth National Political Publishing House.
- Dong, T. T. (2018). *Educating patriotism for students in the current period [Giao dục chủ nghĩa yêu nước cho sinh viên trong giai đoạn hiện nay]*. Hanoi National University Publishing House.
- European Values Survey. (2012). *Gesis Leibniz Institute for the Social Sciences*.
- Hebert, D. G., & Kertz-Welzel, A. (2016). Patriotism and nationalism in music education. *Music Education Research*, 18(3), 289-302.
- Huntington, S. P. (1996). *The clash of civilizations and the remaking of world order*. Simon & Schuster.
- National Congress of Vietnamese Communist Party. (2021). *Nghi quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng [Resolution of the 13th National Congress of the Party]*. Truth National Political Publishing House.
- Ngo, X. D. (2019). *Văn dung tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục chủ nghĩa yêu nước cho thanh niên Việt Nam hiện nay*. Luận án Tiến sĩ. Học viện Báo chí và Tuyên truyền. [Applying Ho Chi Minh's thought in educating patriotism for Vietnamese youth today]. Doctoral thesis. Academy of Journalism and Communication.

- Nguyen, A. T., Vu, T. S., & Nguyen, V. T. (2022). Chu nghĩa yêu nước trong tư tưởng Hồ Chí Minh và sự vận dụng vào giáo dục thanh niên Việt Nam hiện nay [Patriotism in Ho Chi Minh's thought and its application to the education of Vietnamese youth today]. *Journal of Social Sciences*, 42(1), 15-25.
- Nguyen, H. O. (2023). Giải pháp kết hợp đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo với giáo dục quốc phòng, an ninh trong tình hình mới [Solutions for combining innovation and improving the quality of education and training with national defense and security education in the new situation]. *Tạp chí Giáo dục [Journal of Education]*, 21-25.
- Nguyen, L. P., Pham, C. H., Nguyen, T. T. N., & Thai, H. T. (2024). *Giáo dục chủ nghĩa yêu nước cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh qua dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh [Educating patriotism for students of Ho Chi Minh City University of Education through teaching the subject of National Defense and Security Education]*. Volume 24, Special Issue 3 (April, 2024), 136-141.
- Patriotism. (2016). *Stanford Encyclopedia of Philosophy*.
<https://plato.stanford.edu/entries/patriotism/>
- Peters, M. A., Britton, A., & Blee, H. (2008). *Global citizenship education*. Sense Publishers.
- Phung, K. D. (2007). *Nghiên cứu các giải pháp giáo dục chủ nghĩa yêu nước, xây dựng ý chí quyết chiến quyết thắng cho quân và dân ta trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa thời kỳ mới [Researching solutions to educate patriotism, building the will to fight and win for our army and people in the cause of protecting the socialist Vietnamese Fatherland in the new era]*. [Doctoral thesis, Academy of Politics].

EDUCATING PATRIOTISM AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN HO CHI MINH CITY

Nguyễn Linh Phong

Ho Chi Minh City University of Education, Vietnam

Tác giả liên hệ: Nguyễn Linh Phong - Email: phongnl@hcmue.edu.vn

Received: October 04, 2024; Revised: December 29, 2024; Accepted: February 01, 2025

ABSTRACT

This article examines how patriotism has been taught to students at universities in Ho Chi Minh City. Using a survey of 350 students and analyzing relevant documents, the research results show that students have a good awareness of the importance of patriotism. The most effective methods of educating patriotic content are through political and ideological activities, and various extra-curricular programs. The study also highlights the limitations in students' perceptions of patriotism, as well as the ineffectiveness of some educational methods. It then proposes several measures to enhance the effectiveness of patriotic education for students, including: updating content, curriculum, and teaching methods; increasing more practical, experiential activities; integrating information technology; strengthening propaganda and educational efforts; and fostering greater collaboration between schools, families, and society.

Keywords: educating patriotism; patriotism; university education